

İnanan insanın alametlerinden ahde vefa

**Ahde vefa
bazen rahat ve
konfor içinde
yaşamak yerine
Uhud'un önünde
toza toprağa
karışmaktır.
Ahde vefa bazen
Hudeybiye'de
kaybettiğini
Zülhuleyfe'de
bulmaktır.**

Himyer (kabilesin)den olan Süleym b. Amir anlatıyor: Muaviye ile Bizanslılar arasında bir barış antlaşması vardı. (Muaviye bu antlaşmanın süresi sona ermeden önce) Bizans'a doğru sefere çıkmıştı. Aslında amaç barış döneminde savaşmak değil, barış (süresi) sona erince Bizanslılarla savaşmaktı. Derken, "Allahü ekber, Allahü ekber (Hayret doğrusu size) anlaşmaları bozmak değil, ahde vefa gerekir." diyerek, at üzerinde bir adam çıkageldi. Bu, Amr b. Abese'den başkası değildi. Bunun üzerine Muaviye ona (birini) gönderdi (ve onu huzuruna çağırttı) ve kendisine, ne olduğunu sordu. (Amr): "Ben Allah Rasulü'nün 'Bir toplulukla antlaşma yapan, süresi sona ermeden ya da karşılıklı olarak (antlaşmayı) bozduklarını birbirlerine belirtmeden, bu bağı ne (yeni-den) bağlasın ne de çözsün' dediğini duymuştum." dedi. Bunun üzerine ordu seferden döndü. (Ebu Davud, Cihad, 152.)

İlk ahit, sonradan verilecek olan sözlerin bir misalidir. Bu, "Ey iman edenler! Akitleri(n gereğini) yerine getiriniz." (Maide, 5/1.) ilahî emrine ram olmaktır. Rabb'in huzurunda verilmiş olan zamana değin uzanan ahde vefa, meşru daireler içinde her verilen söze sadakatle bağlı kalmak, muhtemel zararlarına rağmen, -onur, şeref ve ulvi değerler için- dimdik ayakta durmaktır ve "Evet, onu ben söyledim ve gereğini yaparım." diyebilmektir.

Ahde vefa bazen rahat ve konfor içinde yaşamak yerine Uhud'un önünde toza toprağa karışmaktır. Ahde vefa bazen Hudeybiye'de kaybettiğini Zülhuleyfe'de bulmaktır. Hudeybiye'de, müşrikler Allah Rasulü'ne, "Bizden sana bir adam gelirse, o senin dininde dahi olsa, onu bize geri vereceksin ve bizimle onun arasına girmeyeceksin." maddesini ileri sürmüşlerdi. Müslümanlar bu şartı beğenmeyip tepki gösterdiler. Kureyş elçisi Süheyl b. Amr ısrarlıydı bu madde'nin kabulünde. Anlaşmanın çıkmaza girme tehlikesine karşı, Allah Rasulü barış yazısını, bu şartı da içerecek şekilde yazdırdı. Hz. Peygamber, o gün daha antlaşmanın mürekkebi kurumadan Mekke'den kaçıp gelmiş olan Ebu Cendel'i,

bu şart uyarınca Müşrik elçisi Süheyl b. Amr'a geri verdi. Kaderin garip bir cilvesi olarak müşrik elçisi Süheyl b. Amr aynı zamanda Ebu Cendel'in babasıydı. O gün müminlerin gözyaşları Ebu Cendel'e idi. Ağlıyordu herkes, Allah Rasulü tıpkı hicret esnasında saklandıkları mağarada arkadaşı Ebu Bekir'e söylediği, "korkma Allah bizimledir." sözüne benzer şekilde Ebu Cendel'e sesleniyordu: "Allah sana bir kapı açacaktır." diye... Bu barış antlaşması müddeti içinde, Müslüman olarak gelmiş olsa da, Mekkelilerden Peygamber'e gelen kadınlar dışında herkes müşriklere iade edildi. (Vâkıdî, Megazi, II, 625.) Bir süre sonra Allah Rasulü Medine'ye döndü. Bu sırada Kureyş'ten Ebu Basir (Müslüman olarak) Hz. Peygamber'in yanına geldi. (Kureyşliler) onun da iadesini istediler. (Efendimiz de Antlaşma hükümlerine uyararak) Ebu Basir'i Müşrik elçilerine geri verdi. Bütün bu sıkıntılı süreçte Allah, inayeti ile ahde vefanın bir mükâfâtı olarak bir rahmet kapısı açtı. Hudeybiye'de akan gözyaşları Zülhuleyfe'de umut oldu. Ebu Basir Zülhuleyfe'de müşriklerin elinden kurtuldu. Bu kurtuluş daha sonra Ebu Cendel'in de katılacağı ve İslam tarihinde yerini alacak olan şanlı bir direnişi de başlatacaktır.

Allah Rasulü müjdeliyordu: "Siz bana altı şeyi garanti edin, ben de size cennete girmeyi garanti edeyim, diyordu. "Konuştuğunuzda doğru söyleyin. Vaat ettiğiniz zaman vadinizi yerine getirin. Size bir şey emanet edildiğinde emanete riayet edin. Allah'ın yasakladığı günahlardan uzak durmak suretiyle iffetinizi koruyun. Harama bakmaktan sakının ve elinizi haramdan çekin." (Ahmed b. Hanbel, Müsned, V/323.)

Allah Rasulü uyarıyordu: "Üç (sınıf insan) vardır ki, kıyamet günü ben bunların düşmanım. Ve ben kimin düşmanı olduysam kıyamet günü ona düşmanlık ederim. (Birincisi), benim (adımı anarak) söz verir sonra sözünde durmaz. (İkincisi) hür bir kimseyi (köle diye) satar, parasını yer. (Üçüncüsü), bir işçi tutup çalıştırır da ücretini tam vermez." (Sünen-i İbn Mace, 2442.) Söz verip de yerine getirmemenin tek istisnası içinde bulunulan zor şartlara

bağlı mazeretlerdir. Fakat mazeret ortadan kalktıktan sonra yapılacak ilk iş sözün yerine getirilmesidir.

İslam tarihinden ilginç bir ahde vefa ve buna karşılık diğerkâmlık örneği de Vâsile b. el-Eşkâ'nın anlatımıyla bize ulaşmıştır: Rasulüallah, Tebuk savaşına çağrıda bulundu. Bunun üzerine ben hemen (savaş için gerekli malzemeyi temin etmek için) ailemin yanına gittim. Geri döndüğümde Allah Rasulü, sahabilerinden ilk grupla yola çıkmıştı bile. Bunun üzerine Medine'de, "Bir adamın (savaştan kazanacağı) ganimet karşılığında kiralık at verebilecek kim vardır?" diye bağırmağa başladım. Derken Ensardan yaşlı bir adam, "Kazanacağın ganimetin bizim olması şartıyla sana bizimle nöbetleşe bineceğin bir hayvan veririz, yemen içmen de bizimledir." diye karşılık verdi. Ben de, "Kabul" dedim. (Yaşlı adam): "Allah (gazanı) mübarek etsin, haydi bakalım." dedi. Ben de bu (dost canlısı) iyi arkadaşla yola koyuldum. Nihayet savaş sonrası Allah bize ganimet nasip etti. Benim payıma genç develer düştü. Develeri sürüp ona getirdim. (Arkadaşım) develerin sırtındaki heybelerden birinin üzerine oturdu. Sonra; develeri geriye doğru sür dedi. Sonra "Senin develerinin kıymetli olduklarını görüyorum." diye ekledi. (Ben de ona); "Bunlar benim sana söz verdiğim, sana ait ganimetlerdir." dedim. (İhtiyar arkadaşım): "Kardeşim! Develerini al götür. Bizim arzumuz (aslında) senin ganimetinden başka bir ganimettir. Bu ise ahiret sevabı ve senin arkadaşılığındır." dedi. (Ebu Davud, Cihad, 113/2676.)

O hâlde ahde vefa, ganimet olarak altın ve parayı görmeyip bunu dostluk ve Allah'ın rızasında arayanların, her işinde Allah'a verdiği kulluk sözünü hatırdan çıkarmayanların ve bu doğrultuda hareket edenlerin işidir. Allah Rasulü'nün ahde vefa gereği Mekke'nin fethi sonrası onu hicret yurdu olarak kucaklayan Medine'ye, -Beytullah'ı geride bırakma pahasına- geri dönüşünün ardındaki ince duyguyu ve sırf ahde vefa uğruna koca bir orduyu seferden çeviren bir medeniyetin ruh hâlini tahlil etmek bir zorunluluktur.